

**Ks. WOJCIECH GÓRALSKI, *Matrimonium facit consensus*,
Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
Warszawa 2000, stron 396.**

Ksiądz Profesor Wojciech Góralski jest uznanym autorytetem i specjalistą w zakresie prawa małżeńskiego i rodzinnego. Pełni funkcję przewodniczącego Sekcji Kanonistów przy Konferencji Episkopatu Polski. Jest także członkiem Rady Prawnej i Rady Naukowej tejże Konferencji. Od roku 1999 sprawuje funkcję prorektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Jednocześnie jest kierownikiem Katedry kościelnego prawa małżeńskiego i rodzinnego.

Pozycja *Matrimonium facit consensus* jest pierwszą, jakże pożądaną, tego typu pozycją na polskim rynku traktującą o zgodzie małżeńskiej. Kościół przejmując z prawa rzymskiego zasadę prawną *Nuptias non concubitus, sed consensus facit* od dawna wiele uwagi poświęca zgodzie małżeńskiej – przyczynie sprawczej małżeństwa. Praca zawiera zbiór wyroków – wraz z komentarzem – wydanych przez Trybunał Roty Rzymskiej, a dotyczących spraw związanych z wadą zgody małżeńskiej lub jej braku w chwili zawierania małżeństwa.

Publikacja powyższa została podzielona na trzy tematyczne części. Część pierwsza omawia wyroki rotalne, które zapadły w przedmiocie niezdolności do powzięcia zgody małżeńskiej (kan. 1095, pkt. 2 i 3 KPK). Przedsta-

wiono konkretne przypadki, które zdecydowały o niezaisnieniu zgody małżeńskiej, takie jak np.:

- poważny brak rozeznania oceniającego,
- niedojrzałość psychologiczna a poważny brak rozeznania oceniającego co do istotnych praw i obowiązków małżeńskich,
- niezdolność do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich oraz poważny brak rozeznania oceniającego u pozwanego.

Część ta obejmuje w sumie 13 wyroków jakie zapadły z powyższego tytułu.

Druga część omawia 6 komentarzy do wyroków Roty Rzymskiej wydanych z tytułu błędu. Obejmują one przypadki dotyczące:

- błędu co do osoby i co do przymiotu osoby (kan. 1097 § 1–2 KPK),
- podstępnego wprowadzenia w błąd (kan. 1098 KPK),
- błędu determinującego wolę czyli błędu co do jedności lub nierozzerwalności albo sakramentalności małżeństwa (kan. 1099 KPK).

Trzecia i ostatnia część omawianej pracy dotyczy 8 wyroków, które zapadły z tytułu symulacji, warunku oraz przymusu i bojaźni. Wyroki dotyczące symulacji to np.: wykluczenie dobra potomstwa, wykluczenie nierozzerwal-

ności małżeństwa, czy też z tego samego tytułu – wpływ idei prorozwodowych na wolę nupturienta (kan. 1101 § 2). Dotyczące warunku, to np.: nieutrzymywanie relacji intymnych przez współkontrahenta z inną kobietą w okresie zawierania małżeństwa jako domniemany warunek *de praesenti* (kan. 1102 § 2 KPK). Wreszcie wyrok z tytułu przymusu i bojaźni: problem bojaźni przed zniestawieniem (kan. 1103 KPK).

Pozycja księdza Profesora Góralskiego jest cennym przyczynkiem do tego typu zagadnień i bardzo przydatną pomocą dla pracowników sądów kościelnych, sędziów oraz obrońców węzła małżeńskiego, przy rozstrzyganiu spraw dotyczących przyczyny sprawczej małżeństwa czyli zgody małżeńskiej. Również dla innych osób zajmujących się zagadnieniami związanymi z prawem małżeńskim będzie cenna publikacją.

Rafał Bober

TADEUSZ DIONIZY ŁUKASZUK OSPPE
Ty jesteś Chrystus, Syn Boga żywego.
Dogmat Chrystologiczny w ujęciu integralnym,
 Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2000, stron 529.

Autor podręcznika do chrystologii O. Tadeusz Dionizy Łukaszuk jest długoletnim wykładowcą tego traktatu teologicznego. Zatem wychodzi on spod pióra człowieka doświadczonego, jednocześnie dostrzegającego potrzebę zapewnienia luki w języku polskim braku całościowego opracowania tajemnicy Jezusa Chrystusa. Jako samodzielny pracownik naukowy od lat kilkunastu, z jednej strony zdaje sobie także sprawę, że powinien uwzględnić wymogi naukowe, między innymi

ewolucję, jaka zachodzi od Soboru Watykańskiego II w ukazywaniu dogmatu chrystologicznego, a która jawi się w licznych publikacjach zagranicznych i ojczystych. Z drugiej strony wie, iż nie wolno odstąpić od doktrynalnej poprawności.

Realizacja założeń, jakie O. Tadeusz Dionizy Łukaszuk stawia sobie w „Przedmowie” do książki, udaje mu się w całej pełni. Dzieli ją na cztery części, oparte na nauczaniu Kościoła od początku jego istnienia aż, do wypowiedzi